

SK

SK

SK

EURÓPSKA KOMISIA

Brusel, 25.6.2010
KOM(2010)330 v konečnom znení

SPRÁVA KOMISIE RADE A EURÓPSKEMU PARLAMENTU

o pokroku týkajúcom sa opatrení na zabezpečenie bezpečnosti dodávok elektrickej energie a investícií do infraštruktúry

SPRÁVA KOMISIE RADE A EURÓPSKEMU PARLAMENTU

o pokroku týkajúcom sa opatrení na zabezpečenie bezpečnosti dodávok elektrickej energie a investícií do infraštruktúry

I. ÚVOD

Touto správou sa splňajú požiadavky stanovené v článku 9 smernice 2005/89/ES (ďalej len „smernica“) z 18. januára 2006 o opatreniach na zabezpečenie bezpečnosti dodávok elektrickej energie a investícií do infraštruktúry. Uvádza sa v nej pokrok členských štátov týkajúci sa vykonávania smernice a kľúčové zmeny pri monitorovaní bezpečnosti dodávok elektrickej energie.

Cieľom smernice je stanoviť opatrenia na zabezpečenie bezpečnosti dodávok elektrickej energie, aby sa zaručil primeraný stupeň výrobných kapacít, primeraná rovnováha medzi ponukou a dopytom, a aby sa určil vhodný stupeň prepojenia medzi členskými štátmi EÚ. Smernica ďalej stanovuje rámec, v ktorom majú členské štáty vymedziť transparentné, stabilné a nediskriminačné politiky v oblasti bezpečnosti dodávok elektrickej energie v súlade s požiadavkami konkurencieschopného vnútorného trhu s elektrickou energiou. Smernica dopĺňa opatrenia uvedené už v smernici 2003/54/ES o elektrickej energii a v nariadení 1228/03 o cezhraničných výmenách elektrickej energie. Ustanovenia v uvedenej legislatíve poskytujú vo svojej celistvosti súbor súdržných základných pravidiel týkajúcich sa dôležitých otázok, ktoré prispievajú k zabezpečeniu primeranosti výroby a prenosu.

II. PODROBNÉ ZISTENIA

ČLÁNOK 3: HLAVNÉ USTANOVENIA

Cieľom ustanovení smernice je zaistiť vysoký stupeň bezpečnosti dodávok elektrickej energie tým, že sa vytvorí priaznivé investičné prostredie a vymedzia sa úlohy a zodpovednosti príslušných orgánov a všetkých príslušných účastníkov trhu. Pritom musia členské štáty zohľadniť činitele, ako sú napr. potreba stabilného regulačného prostredia, podpora obnoviteľných zdrojov energie (renewable energy sources, ďalej len „RES“) a potreba pravidelnej údržby a obnovy sietí elektrickej energie.

Vo všeobecnosti členské štáty primerane transponovali tento článok buď prostredníctvom nových legislatívnych požiadaviek, alebo použitím ustanovení iných smerníc, ktoré sa vzťahujú na tie isté ciele. Ustanovenia smernice sa posilnia prostredníctvom tretieho balíka pre vnútorný trh s energiou (ďalej len „tretí balík“), ktorým sa od prevádzkovateľov prenosu vyžaduje, aby posilnili svoju spoluprácu v niekoľkých oblastiach, najmä pokiaľ ide o investičné plánovanie. Tretím balíkom sa takisto vytvára Európska sieť prevádzkovateľov prenosovej sústavy pre elektrickú energiu (European Network of Transmission System Operators for Electricity, ďalej len „ENTSO-E“), ktorá má za úlohu vypracovať plány rozvoja siete, podniknúť integrované modelovanie siete a vypracovať scenáre a hodnotenia týkajúce sa odolnosti a realizovateľnosti integrovanej sústavy. Plány rozvoja by mali byť dostatočne zamerané na budúcnosť tak, aby sa mohli včas zistiť medzery v investíciách, najmä pokiaľ ide o cezhraničné kapacity.

Na európskom trhu však stále existujú niektoré závažné prekážky. Kľúčovou otázkou uskutočniteľnosti investičných projektov je cenové riziko. Koexistencia otvorených trhov s energiami a regulovaných cien energií je medzi členskými štátmi EÚ stále dosť bežná: viac ako polovica

členských štátov má regulované ceny¹. Systémy regulovaných cien všeobecného charakteru, ktoré nie sú transparentné a zamerané len na zraniteľných odberateľov, sa nepovažujú za nevyhnutné. Regulované tarify často neodrážajú veľkoobchodné ceny, čo môže nepriaznivo ovplyvňovať investície do nových výrobných kapacít. Zo strednodobého hľadiska môže táto skutočnosť ohroziť bezpečnosť dodávok elektrickej energie.

Aktualizovanie alebo obnova výrobných a sieťových aktív, predovšetkým pokiaľ ide o dosahovanie cieľov RES, si bude v nasledujúcich rokoch vyžadovať značné investície. Tieto investície bude potrebné financovať, čo znamená, že investori budú musieť byť presvedčení o návratnosti dlhodobých hraničných nákladov. Väčšina tohto financovania bude takmer určite pochádzať z trhu. Pôsobenie opatrení týkajúcich sa cieľov RES na celkový trh s elektrickou energiou bude čoraz dôležitejšie, rovnako ako spôsob, akým prevádzkovatelia prenosových sústav vytvárajú sieť. Rozvinutý, likvidný integrovaný európsky trh s elektrickou energiou môže pomôcť znížiť nestálosť cien a priniesť investície, ktoré zlepšia integráciu vnútorného trhu s elektrickou energiou.

ČLÁNOK 4: PREVÁDZKOVÁ BEZPEČNOSŤ SIETE

Pokiaľ ide o prevádzkovú bezpečnosť siete, smernica spresňuje, že členské štáty alebo iné príslušné orgány musia zabezpečiť, aby prevádzkovatelia prenosových sústav (Transmission system Operators, ďalej len „TSO“) stanovili minimálne prevádzkové pravidlá a záväzky pre bezpečnosť siete a dodržiavali ich. Členské štáty predovšetkým zabezpečia, aby si prevádzkovatelia prenosových a distribučných sústav (distribution system operators, ďalej len „DSO“) vymieňali informácie týkajúce sa prevádzky sietí. Okrem iných požiadaviek sa záväzky vzťahujú aj na dosiahnutie cieľov týkajúcich sa kvality dodávok a bezpečného výkonu siete.

Riešenie možných výpadkov dodávok elektrickej energie sa najviac týka prevádzkovateľov sietí s elektrickou energiou. Transparentnosť a zdieľanie informácií s inými prevádzkovateľmi sietí je preto veľmi dôležitá. Zlepšená koordinácia znižuje riziko celkového výpadku a chráni európskych odberateľov. Kapacita prepojenia medzi TSO hrá dôležitú úlohu pri udržiavaní a vylepšovaní bezpečnosti sústavy počas výpadkov generátorov. Zlyhania siete a výpadky elektrickej energie v rokoch 2003 a 2006 boli spôsobené alebo vyvolané nedostatočnou koordináciou prevádzky siete a chýbajúcimi spojeniami v sieťach elektrickej energie, pričom zreteľne poukázali na medze dobrovoľnej spolupráce.

Vo väčšine členských štátov Únie TSO stanovujú prevádzkové pravidlá siete z technického hľadiska. Ich súčasťou je aj istá forma schvaľovacieho systému, ktorý zahŕňa regulačné orgány a/alebo vládu. Vo všetkých členských štátoch sú kritériá bezpečnosti prevádzkovej siete pre núdzovú prevádzku vymedzené dopredu. Vo všetkých členských štátoch existujú ustanovenia pre spoluprácu so susednými TSO týkajúce sa prevádzkovej bezpečnosti. Napríklad v Českej republike, Luxembursku, Portugalsku a v Slovenskej republike má vláda výslovnú úlohu v plnení a rozvoji prevádzkovej bezpečnosti.

Smernicou 2005/89/ES o elektrickej energii sa vyžaduje, aby TSO a, podľa možnosti, DSO stanovili a dodržiavali ciele týkajúce sa kvality dodávok a bezpečného výkonu siete. V roku 2008 vykonal CEER porovnávacie hodnotenie týkajúce sa kvality dodávok elektrickej energie². Z prieskumu vyplýva, že všetky členské štáty monitorujú neplánované prerušenia, ktoré trvajú viac ako tri minúty a celkovo sa kontinuita dodávok elektrickej energie v Európe od roku 2002 vďaka znižovaniu stratených

¹ http://ec.europa.eu/energy/gas_electricity/benchmarking_reports_en.htm

² Štvrtá porovnávacía správa o kvalite dodávok elektrickej energie z 10. decembra 2008, Ref. č. C08-EQS-24-04 . Prieskum neposkytol informácie o Írsku, Grécku, Bulharsku, Cypre, Lotyšsku, Malte alebo Slovenskej republike.

odberateľských minút za rok neustále zlepšuje. Na základe prieskumu sa takisto zistilo, že väčšina členských štátov zbiera informácie o príčine prerušení. Ako sa dalo očakávať, kontinuita dodávok je lepšia v mestských oblastiach, ako vo vidieckych. Avšak s Európskym výborom pre normalizáciu v elektrotechnike (European Committee for Electrotechnical Standardisation, ďalej len „CENELEC“) sa naďalej pracuje na vývoji ukazovateľov harmonizovanej kontinuity s cieľom zlepšiť účinnosť kontinuity systémov monitorovania dodávok.

Komisia dvakrát ročne zvoláva schôdze cezhraničného výboru pre elektrickú energiu, na ktorých sa diskutuje o prognóze spotreby elektrickej energie na obdobie leta a zimy. Účelom schôdzí je zdieľanie informácií s cieľom zvýšiť povedomie o možných problémoch s dodávkami. Správa o sezónnej prognóze spotreby elektrickej energie (pre letné alebo zimné obdobie) sa pripravuje na európskej úrovni a uvádza súhrn vnútroštátnych alebo regionálnych energetických bilancií medzi predpovedanou výrobou a dopytom počas špičky na každý týždeň na nasledujúce obdobie leta/zimy. Ak by to bolo potrebné, Komisia môže vytvoriť *ad-hoc* „cellules de vigilance“ (pohotovostnú službu) na kritické obdobia s cieľom zabezpečiť rýchle zdieľanie informácií medzi susediacimi krajinami a prevádzkovateľmi prenosu. Takáto pohotovostná služba sa vytvorila počas letných mesiacov v rokoch 2007-2009. Hlavným záverom zo schôdzí uskutočnených v rokoch 2007-2009 je poznanie, že rozloženie zaťaženia výroby na vnútroštátnej úrovni sa vo väčšine krajín považuje za primerané pre bezpečnú prevádzku sústavy v bežných podmienkach. Pri zlých poveternostných podmienkach alebo počas iných období s možným rizikom výpadku elektriny sa uplatňujú zmierňujúce opatrenia – potrebný dovoz sa môže zabezpečiť prostredníctvom existujúcej kapacity prepojenia.

Tretí balík rozšíril povinnosti regulačných orgánov o monitorovanie a preverovanie dodržiavania pravidiel bezpečnosti a spoľahlivosti sústavy a jej fungovania v minulosti, ako aj o stanovovanie alebo schvaľovanie noriem a požiadaviek na kvalitu služieb a dodávok. Takisto sa od regulačných orgánov vyžaduje, aby spoločne s ostatnými príslušnými orgánmi prispievali k uvedenej kvalite. Regulačné orgány majú takisto povinnosť zabezpečiť, aby sa TSO a DSO držali svojich zodpovedností plynúcich zo smernice a musia tiež zabezpečiť, aby siete boli schopné spĺňať primeraný dopyt po elektrickej energii. Okrem toho na úrovni prenosu majú regulačné orgány povinnosť monitorovať investičné plány TSO a ich súlad s plánom rozvoja sietí v celom Spoločenstve. Ten zahŕňa aj prognózu primeranosti výroby, ktorú vypracuje ENTSO-E.

ČLÁNOK 5: ZACHOVANIE ROVNOVÁHY MEDZI PONUKOU A DOPYTOM

Aby sa zachovala rovnováha medzi ponukou a dopytom, musia členské štáty prijať vhodné opatrenia na zachovanie rovnováhy medzi dopytom po elektrickej energii a dostupnosťou výrobných kapacít. Musí sa to uskutočniť tak, že sa podporí vytvorenie veľkoobchodného trhového rámca, ktorý poskytuje vhodné cenové signály pre výrobu a spotrebu a tým, že sa od prevádzkovateľov prenosových sústav bude vyžadovať, aby zabezpečili dostupný primeraný stupeň výrobných rezervných kapacít na udržanie rovnováhy a/alebo aby prijali rovnocenné trhové opatrenia.

Dopyt po elektrickej energii

Trendy dopytu po elektrickej energii, tak ako ich prezentovala Európska komisia v Druhom strategickom preskúvaní energetickej politiky³, ukazujú zvyšujúci sa dopyt po elektrickej energii, čo je v súlade s predpoveďou zúčastnených strán európskeho odvetvia v oblasti elektrickej energie, aj keď na nižšej úrovni. Komisia odhaduje, že pri súčasných trendoch a politikách bude ročný nárast

³ http://ec.europa.eu/energy/strategies/2008/doc/2008_11_ser2/strategic_energy_review_wd_future_position2.pdf

dopytu po elektrickej energii predstavovať asi 1 % počas nasledujúcich 20 rokov⁴. V prognóze primeranosti sústav na obdobie rokov 2010-2025⁵, ktorú nedávno zverejnila ENTSO-E, sa uvádza, že v prípade dopytu po elektrickej energii sa očakáva nárast, s tým, že väčšina členských štátov ohlásila značný nárast záťaže po roku 2015.

Ročný priemerný nárast záťaže podľa ENTSO-E	2010 až 2015	2015 až 2020	2020 až 2025
Január 19.00 hod.	1,32 %	1,45 %	1,21 %
Júl 11.00 hod.	1,49 %	1,66 %	1,32 %

Zdroj údajov: Správa ENTSO-E o prognóze primeranosti sústav

Tieto prognózy sa musia dať do súvislosti s nedávnou hospodárskou krízou, ktorá spôsobila prudké poklesy v dopyte po elektrickej energii v Európe. Z roka na rok klesala mesačná spotreba elektrickej energie v EÚ. V roku 2009 v marci klesla o viac ako 5 %, v apríli toho istého roku o 10 %, v máji o 6 % a v júni o 5 %. Júnová hodnota predstavovala dokonca historické minimum, a síce -23% v porovnaní so začiatkom roka⁶. Úpadok v spotrebe elektrickej energie sa ustálil a došlo k opätovnému rastu, avšak úroveň spotreby zostala v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi značne nižšia.

Množstvo krajín, ako napr. Nemecko, Francúzsko, Poľsko a Portugalsko, predpokladá, že na rast spotreby elektrickej energie budú mať vplyv programy úspor energie a vyššej technologickej účinnosti. Iné poznamenali, že prechod na systémy nízkouhlíkových zdrojov energie môže zvýšiť používanie elektriny, najmä pokiaľ ide o spotrebu tepelných čerpadiel alebo elektrických vozidiel.

Priame úspory energie a investície do energetickej účinnosti sú finančne najúčinnnejšie spôsoby, ako vyvažovať nárast dopytu v budúcnosti. Na základe smernice 2006/32/ES o energetickej účinnosti konečného využitia energie a energetických službách všetky členské štáty pripravili Národné akčné plány pre energetickú účinnosť (National Energy Efficiency Action Plans, ďalej len „NEEAP“) s komplexným zoznamom krokov a opatrení. Ako ukazuje analýza NEEAP, ktorú realizovala Európska komisia, okrem priamych opatrení na financovanie, ako sú napr. grantové alebo úverové programy, niekoľko členských štátov plánuje alebo už zaviedlo daňové úľavy na investície do energetickej účinnosti v určitých odvetviach (napr. bytová politika, priemysel atď.) a v iných prípadoch používa zdaňovanie energetiky na priame podnecovanie úspor v oblasti energetiky. Zo strednodobého hľadiska bude s ohľadom na zabezpečenie bezpečnosti dodávok elektrickej energie rozhodujúce účinné vykonávanie takýchto opatrení.

Z dlhodobého hľadiska bude úloha elektrickej energie v koncovej spotrebe energie s najväčšou pravdepodobnosťou rásť. Dnes prijaté rozhodnutia majú kľúčový význam z hľadiska zníženia emisií CO₂ po roku 2020, ktoré je potrebné na účinný boj proti zmenám klímy. Výzvou pre tvorcov politik je zabezpečiť, aby regulované aj neregulované trhy s energiami v Európe vytvorili prostredie, ktoré investorom umožní uskutočniť požadované hlavné kapitálové investície. Príslušná podpora bude potrebná, aby sa v odvetví elektrickej energie vyvinuli technológie, ktoré nebudú produkovať oxid uhličitý, prípadne ho budú produkovať vo veľmi obmedzenom množstve.

⁴ Trends na obdobie do roku 2030 – aktualizácia z roku 2007; http://bookshop.europa.eu/is-bin/INTERSHOP.enfinity/WFS/EU-Bookshop-Site/en_GB/-/EUR/ViewPublication-Start?PublicationKey=KOAC07001

⁵ www.entsoe.eu/fileadmin/user_upload/library/publications/entsoe/outlookreports/SAF_2010-2025_final.pdf

⁶ Podrobnejšiu analýzu pozri v štvrtročných správach o európskych trhoch s elektrickou energiou na tejto adrese: http://ec.europa.eu/energy/observatory/electricity/electricity_en.htm

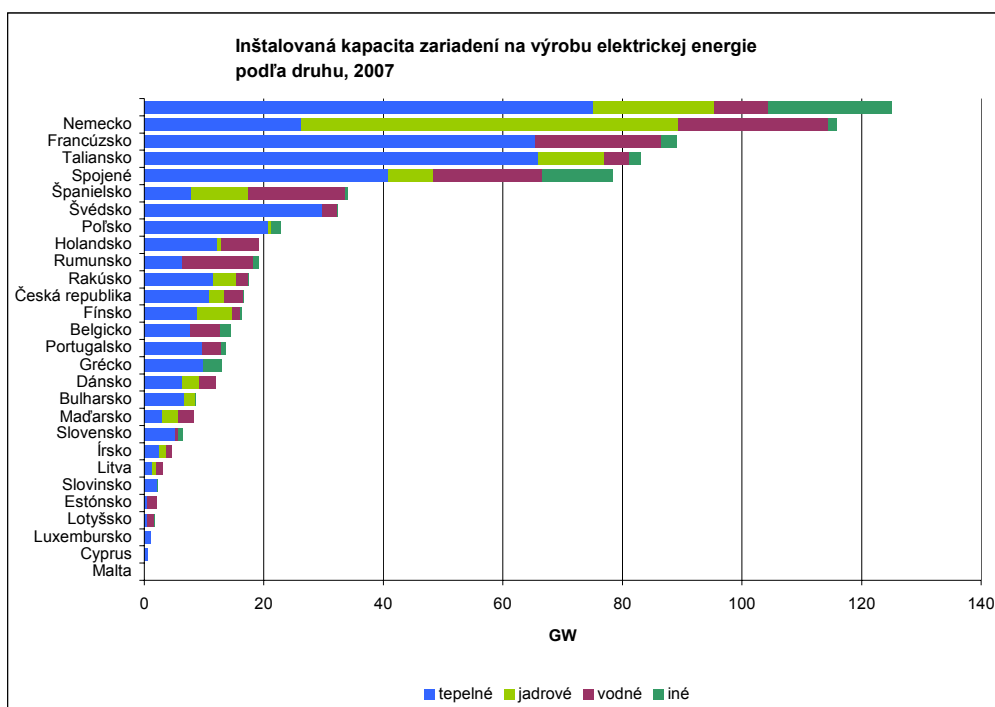
Primeranosť výroby

Medzi rokmi 1997 a 2007 sa inštalovaná výrobná kapacita EÚ-27 zvýšila o 18 % na 779 GW. Inštalovaná kapacita tepelných elektrární sa zvýšila o 16 %, vodných elektrární o 5 % a výroba elektrickej energie z obnoviteľných energetických zdrojov (RES) zaznamenala jedenásťnásobný nárast⁷. Podľa posledných údajov Európskeho združenia pre veternú energiu⁸ predstavovali zariadenia na výrobu elektrickej energie z obnoviteľných zdrojov energie (RES) v roku 2009 61 % všetkých nových zariadení na výrobu energie, čo je už druhý rok po sebe, kedy zariadenia na výrobu elektriny z RES tvorili väčšinu nových zariadení na výrobu energie. Investície do veterných elektrární v EÚ v roku 2009 predstavovali 13 miliárd EUR, čo zodpovedá približne 10,2 GW novej kapacity veternej energie alebo 39 % všetkých nových výrobných kapacít. Začlenenie rozsiahlej výroby energie prostredníctvom veterných elektrární na mori nastolí pred vnútorný trh mnoho otázok týkajúcich sa rozvoja infraštruktúry, návratnosti nákladov a rovnováhy.

Napriek zvýšenému využívaniu RES tepelné elektrárne naďalej poskytujú väčšinu elektrickej energie v EÚ. V roku 2007 tepelné elektrárne poskytli väčšinu celkovej inštalovanej kapacity krajín EÚ-27 (58%). Po nich nasledujú vodné elektrárne (18 %) a jadrové elektrárne (17 %). Kapacita iných RES mala pritom (bez vodných elektrární) v roku 2007 podiel 7 %, pričom ešte v roku 1997 predstavoval tento podiel len 1 %.

⁷ Podrobnosti pozri tiež vo výročnej správe strediska pre sledovanie trhu s energiou Európskej komisie z roku 2009, SEC (2009) 1734

⁸ <http://www.ewea.org/fileadmin/emag/statistics/2009generalstats/>

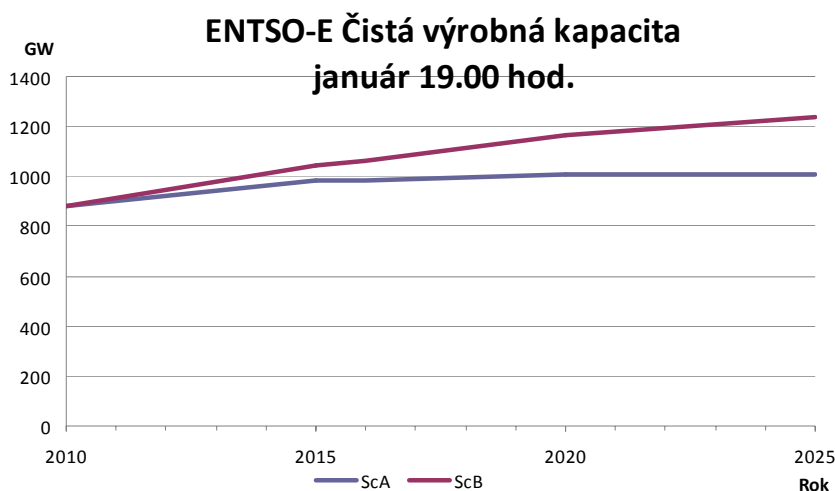
	(GW)										
EÚ-27	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
celkom	658	671	683	695	704	716	728	737	747	762	779
tepelné	386	393	400	407	410	412	424	427	432	440	449
jadrové	133	136	138	137	137	138	137	136	135	134	133
vodné	134	134	136	137	139	142	137	138	139	140	140
iné	5	7	10	13	18	24	29	35	41	48	57

Zdroj údajov: Eurostat

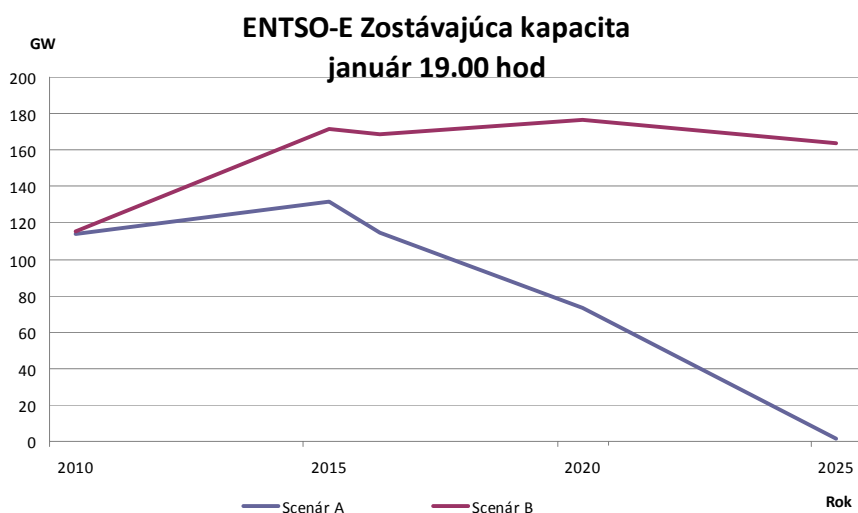
Do dnešného dňa výrobná kapacita EÚ držala krok so stále rastúcim dopytom. V podrobnej analýze, ktorú vykonala ENTSO-E v prognóze primeranosti, sa poukazuje na to, že v období od roku 2010 do roku 2025 bude výrobná kapacita dostatočná. Avšak vnútroštátne správy odovzdané členskými štátmi naznačujú, že primeranosť vnútroštátnej výroby závisí od dôležitých predpokladov, predovšetkým od predĺženia životnosti existujúcich jednotiek. Ak sa nenahradia existujúce výrobné jednotky, bude v rokoch 2009 a 2025 potrebná dodatočná kapacita 100-300 GW.

V správe ENTSO-E o primeranosti sústav sa poukazuje na to, že čistá výrobná kapacita narastie v obidvoch scenároch (konzervatívny odhad (ScA) a najlepší odhad (ScB)), tak ako je to uvedené nižšie⁹:

⁹ Okrem EÚ-27 sú tu zahrnutí aj iní členovia ENTSO-E

Primeranosť výroby sa môže hodnotiť porovnaním rozdielu medzi dopytom a kapacitou, ktorá je spoľahlivo k dispozícii a označuje sa ako zostávajúca kapacita. V tabuľke možno vidieť, že zostávajúca kapacita je v plusových hodnotách, avšak vzhľadom na nízky stupeň rozvoja novej výroby podľa scenára A po roku 2015 prudko klesá.

Je zrejmé, že primeranosť výroby bude v jednotlivých členských štátoch iná a v rámci každej jurisdikcie budú existovať iné okolnosti pre základné, stredné alebo najvyššie segmenty výroby. Je dôležité zvažovať nielen nové výrobné zariadenia, ale takisto vek existujúcich elektrární.

Druhé strategické preskúmanie energetickej politiky poskytlo podrobný prehľad veku prevádzkovej kapacity výroby. Ku koncu roka 2008 bola väčšina európskych plynových generátorov novšia ako 5 rokov. Avšak väčšina uhoľných a jadrových elektrární bola staršia ako 21 rokov. Mnohé z týchto zariadení sa blížia k dátumu vyradenia z prevádzky, ktoré nastáva po približne 40 alebo viac rokoch po začiatku prevádzky v závislosti od druhu výroby. Spojenie potreby nahradiť staré elektrárne so zvyšujúcim sa podielom výroby energie založenej na RES, predovšetkým na pobrežných veterných elektrárnach a veterných elektrárnach na mori, ako výsledku záväzkov na rok 2020 a smernice 2001/80/ES o veľkých spaľovacích zariadeniach predstavuje vo svetle nadchádzajúcich rokov pre prevádzkovateľov sústav významnú výzvu, pokiaľ ide o rovnováhu a primeranosť siete. Po roku 2015 by sa na udržanie stupňa primeranosti na príslušnej úrovni požadovali dodatočné investície do výrobných kapacít. Skupina európskych regulačných orgánov pre elektrickú energiu a zemný plyn

(European Regulators Group for Electricity and Gas, ďalej len „EREGG“) vyjadrila obavy, že finančná kríza môže spôsobiť odklad nutných investícií, ktoré sú už v procese posudzovania, vzhľadom na to, že ekonomická životaschopnosť týchto projektov je otázná kvôli nižšiemu dopytu po elektrickej energii.

Väčšina krajín prenecháva dosiahnutie primeranosti výroby na trh. V smernici 2005/89/ES sa však stanovuje niekoľko možných opatrení, ktoré členské štáty môžu použiť na zabezpečenie bezpečnosti dodávok. Aj takéto zásahy sa môžu zväziť okrem postupu výberového konania, ktorý je zahrnutý v smernici 2003/54/ES. V článku 7 smernice 2003/54/ES sa uvádza, že postup výberového konania by sa mal zvažovať ako posledná možnosť v prípade, že sa nepodarilo zaobstarať dostatočnú kapacitu pokrývajúcu dopyt prostredníctvom povoľovacieho postupu.

Vypísanie verejnej súťaže predstavuje významný zásah do trhu, ktorý môže vytvoriť narušenie medzi existujúcimi a novými kapacitami a môže spôsobiť zlyhanie investičného cyklu. Výrobcovia sa budú pravdepodobne zdráhať investovať v prípade, ak by nasledujúca verejná súťaž mala podstatne znížiť hodnotu ich investície. Vnútroštátny prístup má takmer vždy nejaký vplyv na susediace trhy. Verejná súťaž zameraná na novú výrobnú kapacitu blízko hranice so susednou krajinou môže mať vplyv aj na tamjšie investičné správanie (premiestnenie plánovaných investícií) a môže mať vplyv na cezhraničný obchod. Vypísanie verejnej súťaže sa musí ponechať ako posledné možné opatrenie s cieľom vyhnúť sa fyzickému nedostatku pri dodávkach v prípade, ak neexistuje žiaden iný spôsob, ako zabezpečiť nutnú kapacitu v určenom čase možného nedostatku. Viaceré členské štáty (Španielsko, Taliansko, Grécko, Dánsko a Írsko) použili rôzne programy na zabezpečenie výrobných kapacít.

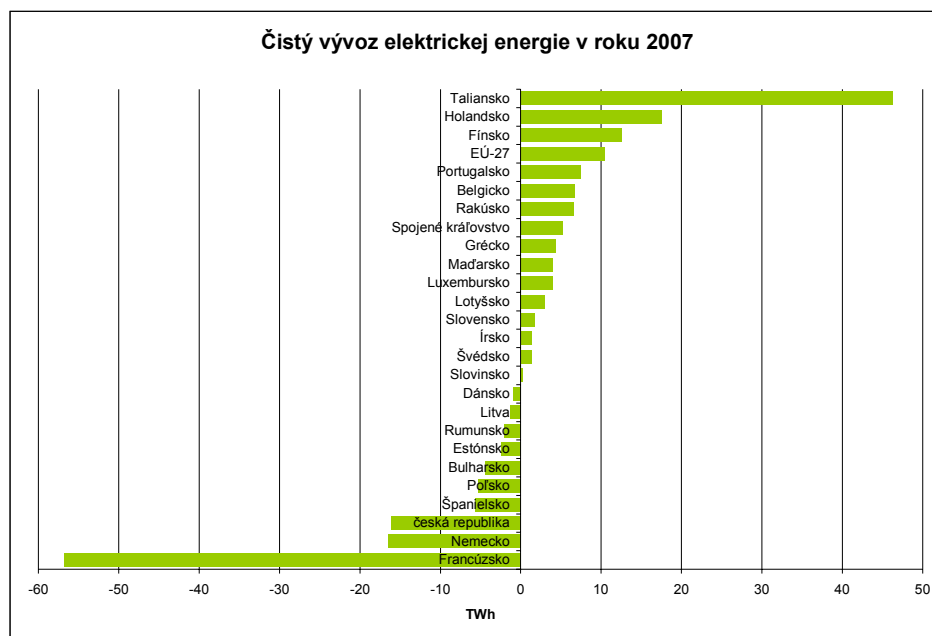
Situácia týkajúca sa verejných súťaží je však iná, pokiaľ ide o výrobnú kapacitu založenú na obnoviteľných zdrojoch energie. Táto výroba však stále nie je ekonomicky životaschopná bez určitých stimulov. Preto členské štáty často využívajú postupy výberového konania. Výroba založená na veternej energii sa stáva viditeľným doplnkom skladby zdrojov výroby elektrickej energie v EÚ a použitie postupov výberového konania na jej propagáciu by malo ísť ruka v ruke s uváženým zhodnotením ich vplyvu na trh.

ČLÁNOK 6: INVESTÍCIE DO SIETÍ

Od členských štátov sa vyžaduje, aby vytvorili regulačný rámec, ktorý prevádzkovateľom prenosových aj distribučných sústav poskytne investičné signály na rozvíjanie ich sietí s cieľom pokryť možný dopyt na trhu. Rámec musí tiež uľahčiť investície a v prípade potreby obnovu sietí. S výnimkou Holandska a Rumunska členské štáty nemuseli upravovať existujúcu legislatívu v oblasti energetiky, aby toto ustanovenie vstúpilo do platnosti.

Aby sa elektrárňam umožnilo vyrábať elektrickú energiu v maximálnom množstve a dopravovať ju od výrobcov k odberateľom, bude možno potrebné posilniť siete. Zima 2009 zvýraznila zraniteľnosť existujúcich elektrických sietí, keď bolo potrebné zvládnuť zvýšenú spotrebu elektrickej energie. Posilnenie elektrických sietí však môže byť nepriaznivo ovplyvnené dlhým vnútroštátnym plánovaním a povoľovacími postupmi. Prevádzkovatelia sietí sú vo väčšine členských štátov povinní rozvíjať a udržiavať sieť podľa potrieb a požiadaviek s cieľom zabezpečiť prevádzkovú a dlhodobú bezpečnosť dodávok, a to buď na základe legislatívy alebo povolenia, kedy sa investičné náklady vracajú vo forme prenosových sadzieb alebo sadzieb za dodávku elektriny. V smernici sa vyžaduje, aby prevádzkovatelia prenosových a podľa potreby aj distribučných sústav stanovili a dodržiavali ciele týkajúce sa kvality dodávok a bezpečného výkonu siete. To implikuje zavedenie regulačných podmienok na účely investovania do účinných a efektívnych sietí. Ako členské štáty oznámili, túto požiadavku plní väčšina z nich od roku 2008.

Elektrická energia sa väčšinou vyrába v krátkych vzdialenostiach od miesta spotreby. Fyzické vlastnosti elektriny sú však také, že ju možno okamžite prenášať na veľké vzdialenosti a uľahčiť tým cezhraničný obchod. Vnútroštátne politiky spájajú výrobné kapacity s existujúcimi kapacitami prepojenia. Niektoré členské štáty sa rozhodli neinvestovať do miestnej výroby a radšej sa spoliehajú na zmluvy so susednými krajinami o prepojení a dodávkach:

	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
EÚ-27	2,9	-0,9	11,2	19,6	4,8	12,5	-1,7	-7,3	11,3	3,5	10,5
Najväčších 5 vývozcov	-74,7	-67,8	-72,3	-87,4	-87,9	-91,8	-100,0	-95,4	-96,3	-111,7	-99,3
Najväčších 5 dovozcov	79,0	75,7	86,7	93,6	95,1	94,9	81,4	82,0	99,1	95,5	88,4

Zdroj údajov Eurostat

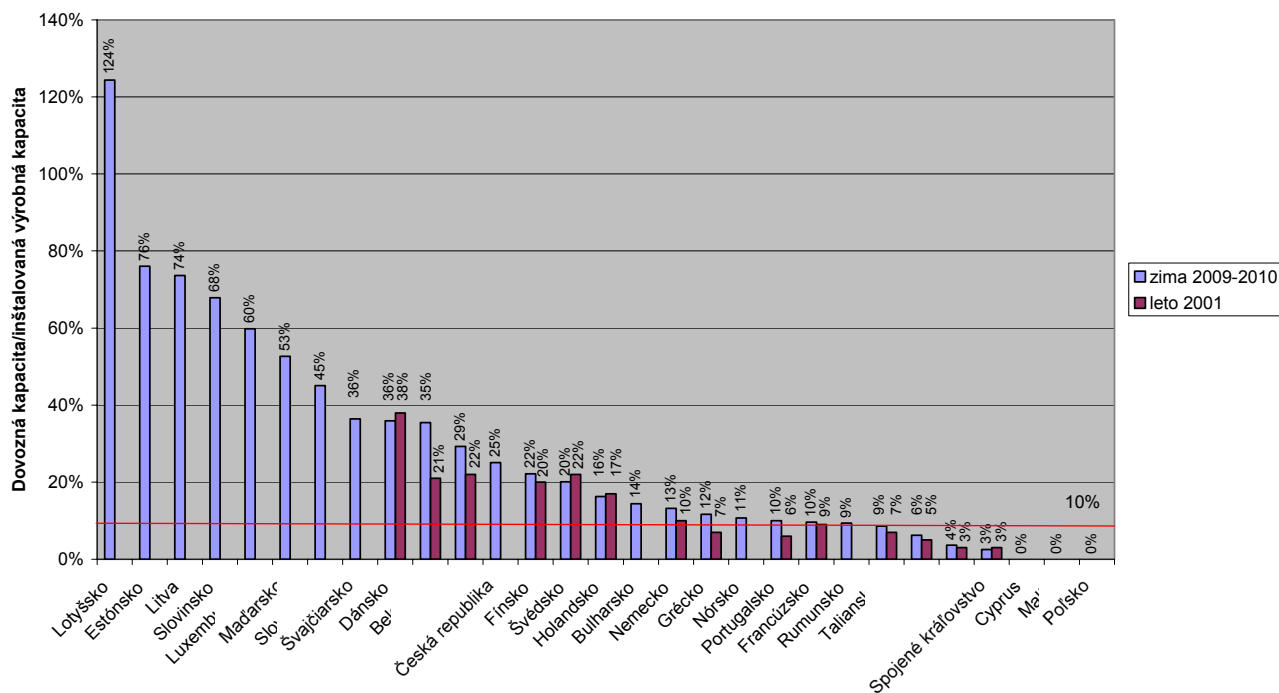
V posledných desiatich rokoch bol čistý dovoz do EÚ-27 relatívne stabilný, medzi členskými štátmi však možno vidieť veľké rozdiely. V roku 2007 čistý dovoz elektrickej energie v EÚ-27 zodpovedal 10,5 TWh. Medzi členskými štátmi EÚ-27 je Francúzsko tradične najväčším vývozcom čistého množstva elektriny, zatiaľ čo Taliansko predstavuje jej najväčšieho čistého dovozcu. V krajinách, kde domáca výroba elektrickej energie nebude stačiť na pokrytie spotreby v obdobiach špičkovej spotreby, kapacita prepojenia je obvykle dostačujúca na to, aby sa vyhovelo dopytu.

Primeranosť kapacity prepojenia nie je v európskej legislatíve vymedzená a smernica 2005/89/ES nezavádza konkrétny stupeň prepojenia potrebného medzi členskými štátmi. Cieľový stupeň prepojenia, ktorý sa rovná minimálne 10 % inštalovanej výrobnéj kapacity, však bol dohodnutý na zasadnutí Európskej rady v Barcelone 15. a 16. marca 2002. Nízke stupne prepojenia vedú k fragmentácii vnútorného trhu a sú prekážkou rozvoja hospodárskej súťaže. Existencia primeranej fyzickej prenosovej kapacity prepojenia, a to bez ohľadu na to, či je cezhraničná alebo nie, je zásadnou, ale nie dostatočnou podmienkou plne účinnej hospodárskej súťaže. Úplný zoznam cezhraničných prepojení je uvedený v štatistickej ročenke ENTSO-E¹⁰.

¹⁰ <http://www.entsoe.eu/index.php?id=55>, štatistická ročenka, Tie-lines data Table T9.

Fyzické hodnoty cezhraničných prepojavacích vedení sa značne odlišujú od skutočne dostupnej kapacity vo veľmi hustých prepojavacích prenosových sústavách v Európe. Na účely plánovania potrebujú účastníci trhu hodnoty celkovej prenosovej kapacity (Total Transfer Capacity, ďalej len „TTC“) a čistej prenosovej kapacity, ďalej len „NTC“), aby dokázali predvídať a plánovať svoje transakcie. Nižšie uvedený graf znázorňuje skutočnú cezhraničnú prenosovú kapacitu na zimné obdobie v roku 2009¹¹:

Cezhraničné kapacity elektrickej energie

Realizácia cieľov v oblasti obnoviteľnej energie na rok 2020 si vyžiada ďalší rozvoj a posilnenie sieťovej infraštruktúry vrátane inteligentných sietí a prepojení. V smernici 2009/28/ES sa vyžaduje, aby členské štáty podnikli príslušné kroky na zabezpečenie tohto nevyhnutného rozvoja a aby zrýchlili povoloacie postupy pre sieťovú infraštruktúru a koordinovali jej schválenie s administratívnymi a plánovacími postupmi s cieľom ďalšieho rozvoja v oblasti výroby elektrickej energie z obnoviteľných zdrojov energie. Zoznam projektov cezhraničných prepojení, ktoré sa plánujú v blízkej budúcnosti a sú oznámené vnútroštátnymi orgánmi (alebo sú známe ináč), sú uvedené v prílohe 1 tejto správy.

ČLÁNOK 7: PREDKLADANIE SPRÁV

Monitorovanie bezpečnosti dodávok a predkladanie správ o bezpečnosti dodávok je záväzok vyplývajúci z článku 4 smernice 2003/54/ES. Podľa tohto článku sú členské štáty povinné podávať každé dva roky správu zameranú predovšetkým na rovnováhu medzi ponukou a dopytom na vnútroštátnom trhu na nasledujúcich päť rokov, na plánované nové investície na najbližších päť alebo viac rokov, kapacitu, kvalitu a stupeň údržby siete a na opatrenia na pokrytie dopytu počas špičky a možného deficitu. Obsah a rozsah pôsobnosti monitorovacej správy je podrobnejšie vysvetlený v článku 7 smernice 2005/89/ES.

¹¹ Použili sa hodnoty čistej prenosovej kapacity (NTC) prenosových sústav ENTSO-E za zimu 2009-2010 tým, že sa spočítali dovozné hodnoty jednotlivých krajín a tým, že sa prihliadlo na celkové dovozné obmedzenia, pokiaľ boli vyhlásené. Pre inštalované výrobné kapacity sa použili hodnoty Eurostatu z roku 2007.

Väčšina členských štátov poskytuje správy s informáciami o spotrebe a prognózach týkajúcich sa výroby, ako aj o potrebách výroby a investícií do sietí s časovým rámcom viac ako 20 rokov. Zo správ jednotlivých členských štátov, ktoré sa týkajú primeranosti elektrickej sústavy, vyplýva všeobecný záver, a síce, že by sa mala zachovať taká, aká je v súčasnosti.

Kvalita predkladania správ sa v jednotlivých členských štátoch líši. Niektoré členské štáty zverejňujú komplexné údaje a riešia všetky body uvedené v smernici (napr. Fínsko), zatiaľ čo niektoré správy by sa mohli vylepšiť poskytnutím ďalších podrobností. Správy z menej rozvinutých trhov s elektrickou energiou napríklad dostatočne nepopisujú, ako fungovanie ich veľkoobchodných trhov prispieje k primeranosti výroby a prenosu.

Tretí energetický balík priniesol dôležité zmeny v monitorovacích opatreniach. Správa ENTSO-E o prognóze týkajúcej sa primeranosti sústavy na roky 2010-2025 bola prvým pokusom o hodnotenie primeranosti sústav elektrickej energie na európskej úrovni. Nový desaťročný plán rozvoja bude riešiť všetky aspekty relevantné pre monitorovanie bezpečnosti dodávok – z hľadiska primeranosti tak výroby, ako aj prenosu.

Komisia navrhla zlepšiť súčasný regulačný rámec, ktorý členským štátom ukladá záväzky predkladať správy týkajúce sa energetickej infraštruktúry, prostredníctvom návrhu nariadenia týkajúceho sa povinnosti oznámiť Komisii investičné projekty v oblasti energetickej infraštruktúry v rámci Európskeho spoločenstva.

ZÁVERY

Členské štáty účinne zaviedli ustanovenia smernice buď prostredníctvom vytvorenia nových legislatívnych ustanovení alebo použitím existujúcich ustanovení vychádzajúcich z inej európskej legislatívy. Zdá sa, že z krátkodobého hľadiska existuje dostatočná kapacita siete a výroby, ktorá zvládá pokryť dopyt po elektrickej energii v Európe. Zo strednodobého a dlhodobého hľadiska je však tento obraz nejasnejší. Staré elektrárne bude potrebné nahradiť, na čo budú potrebné jasné trhové signály pre nové investície. Členské štáty by si mali byť takisto vedomé odkladov, ktoré môžu spôsobiť plánovacie postupy. Okrem toho je v súčasných hospodárskych podmienkach náročné získať prístup k financovaniu.

Členské štáty by mali plne zvážiť a pripraviť sa na dôsledky zavedenia veľkého množstva projektov založených na obnoviteľných zdrojoch energie do svojich sústav. Ide predovšetkým o projekty pobrežných veterných elektrární a veterných elektrární na mori. Keď sa zvýši stupeň rozšírenia, takáto integrácia si okrem značných investícií do siete, ktoré budú potrebné na prispôsobenie sa novému profilu výroby, vyžiada časom aj zmeny pravidiel a postupov udržiavania rovnováhy. Podobne, keď začnú fungovať opatrenia energetickej účinnosti vrátane tzv. „smart meters“ (inteligentných meracích prístrojov), bude sa musieť pravdepodobne počítať aj so zmenami v štruktúre dopytu. Na základe podpory regulačných orgánov by sa na zjednodušenie investícií do nových sietí mali použiť stimulačné programy a do pozornosti by sa malo dostať využívanie technológie tzv. „Smart Grid“ (inteligentných sietí).

Tretí energetický balík prinesie dôležité zmeny týkajúce sa monitorovania bezpečnosti dodávok. Záväzok ENTSO-E vypracovať každé dva roky desaťročný rozvojový plán riešiaci všetky relevantné aspekty týkajúce sa monitorovania bezpečnosti dodávok – z hľadiska primeranosti tak výroby, ako aj prenosu, je významným krokom vpred. Hoci bude plán vo svojej podstate nezáväzný, poskytne vhodný základ pre vytvorenie kódexov bezpečnosti a spoľahlivosti sietí ENTSO.

Ako sa EÚ približuje k svojim cieľom na rok 2020 v oblasti klímy, členské štáty by mali byť ostražitejšie v otázkach možných problémov týkajúcich sa bezpečnosti dodávok a dostatočne včas

prijat' príslušné opatrenia na modernizáciu svojich sústav a ich prispôsobenie novým výzvam, aby odberatelia mohli využívať vysokokvalitné, nízkouhlíkové a kontinuálne dodávky elektrickej energie.

Táto správa vysvetlila budúci vývoj v európskej sústave elektrickej energie, predovšetkým pokiaľ ide o začlenenie veľkých množstiev elektrickej energie z obnoviteľných zdrojov energie a potrebu obmedzovať emisie skleníkových plynov v odvetví energetiky. Tento vývoj zahŕňa: posun pohonných hmôt smerom k elektrickej energii v celkovej skladbe zdrojov energie; zvyšujúcu sa vzdialenosť medzi miestom výroby a miestom spotreby z dôvodov väčšieho spoliehania sa na obnoviteľné zdroje energie; striedanie hlavných obnoviteľných zdrojov (veterných a solárnych fotovoltaických), zvyšovanie potreby udržovať kapacitu, a to buď konvenčnú alebo z obnoviteľných zdrojov; potenciálne zvýšenú úlohu dovozu elektriny z krajín mimo EÚ, z dôvodov vysokého potenciálu „zelenej elektrickej energie“ v susedných oblastiach. Tento vývoj si vyžiada rozsiahle investície a príslušné stimulačné programy, aby sa investície čo najskôr použili a súčasne zaistí hospodársku súťaž, udržateľnosť a bezpečnosť dodávok. Európska komisia preto v súčasnosti pripravuje balík energetickej infraštruktúry, ktorého úlohou bude podporiť rozvoj európskej energetickej infraštruktúry. Tento nový balík bude vychádzať zo súčasného rámca transeurópskej energetickej siete (Trans-European Energy Network, ďalej len „TEN-E“) a vytvorí úplný súbor politík s prihliadnutím na existujúce postupy a financovanie rozvoja infraštruktúry.

**Zoznam oznámených investičných zámerov do cezhraničného prepojenia
na ďalších päť rokov**

1. Francúzsko - Belgicko
2. Francúzsko - Španielsko
3. Francúzsko - Taliansko
4. Bulharsko - Bývalá juhoslovanská republika Macedónsko
5. Dánsko - Nórsko
6. Estónsko - Fínsko
7. Estónsko - Lotyšsko
8. Fínsko - Švédsko
9. Švédsko - Nórsko
10. Švédsko - Litva
11. Litva - Poľsko
12. Grécko - Turecko
13. Nemecko - Poľsko
14. Nemecko - Holandsko
15. Írsko - Spojené kráľovstvo
16. Spojené kráľovstvo - Holandsko
17. Spojené kráľovstvo - Belgicko
18. Spojené kráľovstvo - Francúzsko
19. Rumunsko - Srbsko
20. Slovensko - Maďarsko
21. Slovinsko - Taliansko
22. Rakúsko - Maďarsko
22. Rakúsko - Taliansko
23. Malta - Taliansko
24. Portugalsko - Španielsko

Európsky program hospodárskej obnovy uvažuje takisto o podpore integrácie siete v oblasti veternej energie na mori. Pobaltský Kriegers Flak a Severomorská sieť predstavujú dva projekty integrácie siete na mori.